

Parkı'nın tanıtımı (konumu, ilanı, yasal statüsü, önemi, idari yapısı vb.) yapılmış ve çevresindeki yerleşimler (demografik ve sosyo-ekonomik yapı, ulaşım, geleneksel ve folklorik özellikler) açıklanmıştır. Yöntem kısmında literatür taraması, görüşme ve anketlerin hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi, çatışma yönetimi stili ölçeğinin tanıtımı ve çatışma analizleri açıklanmıştır. Üçüncü bölümde Dünya'da ve Türkiye'de korunan alanlarda çatışma yönetimi bulguları değerlendirildikten sonra Küre Dağları Milli Parkı'ndaki çatışma yönetimi bulguları irdelenmiştir. Son olarak milli parkla ilgili tüm bulgular çatışmaların konu analizleri, çatışma ağacı analizleri ve çatışma haritası analizleri yardımıyla açıklanarak Küre Dağları Milli Parkı örneğinde bir çatışma yönetimi modeli oluşturulmaya çalışılmıştır. Dördüncü bölümde ise çalışma alanından elde edilen bulgular yardımıyla sonuçlar değerlendirilmiş, milli park alanına ve milli park yönetimine yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Uluslararası literatürde geniş şekilde yer bulan korunan alanlarda çatışma yönetimi konusu, ulusal literatürde yok denecek kadar azdır. Bu nedenle, bu çalışmaya korunan alanlarda çatışma yönetiminin nasıl olması gerektiği konusunda bilgiler üretmek için gerek duyulmuştur.

1.1 Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde, çalışmada altı çizilen korunan alan, çatışma, çatışma yönetimi ve korunan alanlarda çatışma yönetimi kavramları ile ilgili genel bilgilere yer verilmiştir.

1.1.1 Korunan Alan Kavramı

Doğadaki dengenin bozulması ve insan hayatının buna paralel olarak etkilenmeye başlamasıyla doğa korumanın gerekliliği anlaşılmıştır. Doğa koruma konusunda uluslararası nitelikteki girişimler 20. yüzyılın başından itibaren artış göstermeye başlamıştır. 1913'te Bern'de 13 ülkenin katıldığı ilk "Uluslararası Doğa Koruma Konferansı" yapılmıştır. Birinci Dünya savaşıdan sonra uluslararası düzeyde ikinci bilimsel toplantı olan "Uluslararası Doğa Koruma Kongresi" 1923 yılında Paris'te düzenlenmiştir. Ardından 1933'te "Afrika'nın Bitki ve Hayvan Varlığının Yerinde Korunması Uluslararası Londra Sözleşmesi" imzalanmıştır. Bu sözleşme, nesli tehlike altındaki/nadir türlerin kıta düzeyinde korunduğu ilk sözleşmedir (Yücel ve Babuş, 2005).

Korunan alanlar kavramsal düzeyde ve uygulama açısından uzun bir geçmişe sahiptir. Korunan alan kavramının ilk aşamalarını Çin’de M.Ö. 1122 yılında bir ormanlık alanı korumak için resmi olarak ilan edilmesi ve yine M.Ö. 252 yılında Hindistan İmparatorluğu’nda hayvanların, ormanların ve balıkların korunmasına yönelik hükümlerin getirilmesi oluşturmaktadır (Kuvan, 2012).

Doğa korumada dünyadaki en etkin kurumların başında gelen Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN), korunan alan sınıflandırmasında ve koruma alanlarında çalışmalar yürüten, ilk, en eski, köklü geçmişe sahip ve en büyük küresel çevre örgütü olarak 1948’de Uluslararası Doğa Koruma ve Doğal Hayatı Koruma Birliği (IUPN) adıyla kurulmuştur (Holdgate, 1999; Boitani vd., 2008). 1948’de kurulmasından bu yana IUCN, dünyanın doğal durumu üzerinde ve onu korumak için gereken tedbirler konusunda küresel bir otorite haline gelmiştir (URL-1, 2018). Bu kurum tarafından 1994’te yapılan küresel tanıma göre korunan alan; biyolojik çeşitliliğin, doğal ve kültürel kaynakların sürekliliğini ve korunmasını sağlamak amacıyla kurulan, yasalarla ve diğer etkili araçlarla yönetilen kara ve deniz parçaları olarak tanımlanmıştır (IUCN, 1994’ten aktaran Kuvan, 2012). Daha sonra 2008 yılında güncellenen tanıma göre korunan alan; doğayı ekosistem hizmetleri ve kültürel değerlerle birlikte uzun dönemde korumak amacıyla, yasalarla ve diğer etkili araçlarla kurulan, onaylanan ve yönetilen açıkça tanımlanmış, adanmışlık içeren, coğrafi sınırları olan alanlar olarak tanımlanmıştır (Dudley, 2008’den aktaran Kuvan, 2012; URL-1, 2018). Ayrıca korunan alan kavramı, ulusal koruma-kalkınma politikaları kapsamında biyolojik çeşitliliğin korunduğu ve sürdürülebilirlik doğrultusunda sosyo-ekonomik beklentilerin karşılandığı alanlar olarak da tanımlanabilmektedir (Kuvan, 1999).

Türkiye, IUCN’e devlet temsilcisi statüsü ile 1 Ocak 1993 tarihinde üye olmuş ve özellikle 27-28 Mayıs 2004 tarihlerinde Ankara’da gerçekleştirilen “Türkiye–IUCN İlişkileri” konulu toplantının ardından daha etkin bir iletişime ve iş birliğine geçilmiştir (URL-2, 2018). Ayrıca Türkiye’de Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğal Hayatı Koruma Vakfı, Doğal Hayatı Koruma Derneği, TEMA Vakfı, Türkiye Tabiatını Koruma Derneği gibi IUCN’e üye kuruluşlar bulunmaktadır (Kuvan, 2012).

IUCN, Eğitim ve İletişim Komisyonu, Çevre, Ekonomi ve Sosyal Politika Komisyonu, Çevre Mevzuatı Komisyonu, Ekosistem Yönetimi Komisyonu, Türlerin Yaşaması Komisyonu ve Korunan Alanlar Dünya Komisyonu (WCPA) gibi altı değişik komisyondan

oluşmaktadır. 1964'te IUCN türlerin küresel tükenme riski konusunda dünyanın en kapsamlı veri kaynağına dönüşen ve tehdit altındaki türleri kapsayan IUCN kırmızı listesini oluşturmuştur. IUCN Ramsar Sulak Alanlar Sözleşmesi (1971), Dünya Mirası Sözleşmesi (1972), Nesli Tehlike Altındaki Türlerin Uluslararası Ticaret Sözleşmesi (1974) ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (1992) gibi önemli uluslararası sözleşmelerin oluşturulmasında önemli rol oynamıştır. IUCN ayrıca UNEP, WWF, FAO ve UNESCO gibi uluslararası çevre koruma örgütleriyle birlikte 1980 yılında Dünya Koruma Stratejisi'nin gündeme gelmesinde de etkin rol oynamıştır (URL-1, 2018).

Korunan alanlar, dünyadaki biyolojik çeşitliliğin azalmasını engellemek için kullanılan bir araç olarak kabul edilmekte ve tanımlanan korunan alan kategorileri, değişen yaklaşımlara ve koşullara bağlı olarak ülkelere göre farklılık göstermektedir. Korunan alanların sınıflandırılma çabası ilk olarak 1933 yılında Londra'da düzenlenen "Uluslararası Flora ve Fauna'nın Korunması Konferansı"nda başlamıştır. Bu konferansta; milli park, mutlak doğa koruma alanı, fauna ve flora koruma alanı, avcılık ve toplayıcılığa yasak alanlar şeklinde dört tür korunan alan belirlenmiştir (Dudley, 2013). Daha sonra IUCN tarafından 1966 ve 1978 yıllarında korunan alan statüleri yeniden tanımlanmıştır. Son olarak 1994 yılında oluşturulan IUCN korunan alan yönetim sınıflarının oluşturduğu sistem (Tablo 1.1) altı farklı statüdeki alandan oluşmaktadır (IUCN, 1994; Kuvan, 2012).

Tablo 1.1: IUCN korunan alan kategorileri ve bu kategorilerin açıklamaları (Davey and Phillips, 1998; Dudley, 2008; Yeşil, 2009; Kuvan, 2012; Satılmış, 2015; Atmış, 2018).

IUCN Kategorileri	IUCN Kategori Açıklamaları
Kategori 1a. Mutlak Doğa Rezervleri	Yalnız bilimsel araştırmalar yapılması amacıyla yönetilen korunan alanlardır. Alan ya da bölgede değişik ekosistemler, jeolojik ya da fizyolojik yeryüzü şekilleri, bitki ve hayvan türleri bulunur. Bilimsel araştırmalar ve çevre izleme faaliyetleri yapılabilir.
Kategori 1b. Yabanıl Alanlar	Doğal yapısını muhafaza etmek için korunan ve yönetilen, doğal karakterini muhafaza eden çok az değişikliğe uğramış ya da hiç değişikliğe uğramamış kara ve su ekosistemlerinin korunması amacıyla yönetilen korunan alanlardır.
Kategori 2. Milli Parklar	Rekreasyon ve ekosistemin korunması amacıyla idare edilen korunan alanlardır.
Kategori 3. Doğal Anıtlar	Özel bir doğa oluşumunun ve özelliklerinin korunması amacıyla yönetilen korunan alanlardır.
Kategori 4. Habitat/Türler İçin Yönetilen Alanlar	Habitat ve tür devamlılığı sağlamak için müdahalelerde bulunulan korunan alanlardır.
Kategori 5. Peyzaj Koruma Alanları	Karasal/denizel peyzajının korunması ve rekreasyonu için yönetilen korunan alandır. Estetik, ekolojik ve kültürel değerlere sahip ve halk ile karşılıklı etkileşim sonucu oluşan yüksek biyolojik çeşitlilik içeren, içinde dinlenme amaçlı rekreasyon yapılabilen kara ve deniz alanlarıdır.
Kategori 6. Sürdürülebilir Doğal Kaynak Kullanımıyla Uyumlu Korunan Alanlar	Toplum gereksinimlerinin karşılanması için ürün ve hizmetlerin sürekli üretimi ve uzun dönemde biyolojik çeşitliliğin korunması amacıyla yönetilen, değişikliğe uğramış doğal sistemleri içeren alanlardır.

IUCN korunan alan sistemine göre, alanın en az $\frac{3}{4}$ 'ü ya da daha fazlası temel amaç için ayrılması ve yönetilmesi gerektiği, geriye kalan bölümdeki amaçların ise bu amaçla uyumlu şekilde belirlenmesinin önem arz ettiği bildirilmiştir (Kuvan, 2012). Milli parklar, doğal anıtlar ve peyzaj koruma alanlarında turizm ve rekreasyon temel amaçlardan biri olabilmekteyken; mutlak doğa rezervlerinde kesinlikle turistik-rekreasyonel kullanımlara izin verilmemekte, habitat/ türler için yönetilen alanlar ve yönetilen kaynak koruma alanlarında ise sınırlı ve düşük düzeyde bazı turizm-rekreasyon amaçlı kullanımların söz konusu olabileceği görülmektedir (Tablo 1.2).

Tablo 1.2: Korunan alan yönetim amaçları ve IUCN korunan alan yönetimi kategorileri (IUCN, 1994; Kuvan, 2012).

Yönetim amaçları	Kategoriler						
	Ia	Ib	II	III	IV	V	VI
Bilimsel araştırma	1	3	2	2	2	2	3
Yabanılıığı koruma	2	1	2	3	3	-	2
Türlerin ve genetik çeşitliliğin korunması	1	2	1	1	1	2	1
Çevresel hizmetlerin sürdürülmesi	2	1	1	-	1	2	1
Belirli doğal/kültürel özelliklerin korunması	-	-	2	1	3	1	3
Turizm ve rekreasyon	-	2	1	1	3	1	3
Eğitim	-	-	2	2	2	2	3
Doğal ekosistem kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı	-	3	3	-	2	2	1
Kültürel/geleneksel niteliklerin sürdürülmesi	-	-	-	-	-	1	2
Anahtar:							
1 Birincil amaç				3 Uygulama potansiyeli olan amaç			
2 İkincil amaç				- Uygun olmayan amaç			

Kuvan (1991), yapmış olduğu çalışmayla, doğal kaynakların aşırı derecede ve bilinçsiz kullanımının önüne geçmek ve daha etkin bir doğa koruma politikası için korunan alan sınıflandırmalarının gerekli olduğunun altını çizmiştir. Ayrıca, korunan alanlarla ilgili koruma statüleri incelendiğinde biyolojik çeşitliliği korumanın alan içinde (in-sitü) ve alan dışında (ex-sitü) koruma olmak üzere iki yolu bulunmaktadır. Alan içinde korumanın en iyi yollarından biri, “korunan alan ağı” oluşturmak ve bu ağın sahip olduğu alanların en etkin biçimde yönetilmesidir. Arboretumlar, döl deneme alanları ve tohum bahçeleri gibi alanların oluşturulmasıyla da biyolojik çeşitlilik alan dışında korunabilmektedir (Kuvan, 2013).

Türkiye’de “Milli Park” kavramı ilk kez Prof. Selahattin İNAL’ın 1949’de yayınladığı “Doğa Koruma Karşısında Biz ve Ormancılığımız” isimli eserinde kullanılmıştır. Daha sonra 31/08/1956 tarihinde yürürlüğe giren ve hala yürürlükte olan 6831 sayılı Orman Kanunu’nun 4. ve 25. maddeleri ile yasal bir boyut kazanan milli park kavramı Türk mevzuatına girmiştir. Ayrıca dünyada oluşturulan korunan alan kategorilerini yakından takip eden Türkiye’de de 1983’te doğrudan korunan alanları konu alan 2873 sayılı “Milli Parklar Kanunu” çıkarılmış ve bu önemli kanun ile korunan alan statüleri oluşturulmuştur.

Bu kanunun amacı, yurdumuzdaki ulusal ve uluslararası düzeyde değerlere sahip milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarının seçilip belirlenmesine, özellik ve karakterleri bozulmadan korunmasına, geliştirilmesine ve yönetilmesine ilişkin esasları düzenlemektir. Ayrıca bu kanun kapsamında korunan alanlar milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanı şeklinde ayrılarak tanımları yapılmıştır. Söz konusu Milli Parklar Kanunu'na göre korunan alanların tanımları aşağıdaki şekilde yapılmıştır:

Milli park: Bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları,

Tabiat parkları: Bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçaları,

Tabiat anıtı: Tabiat ve tabiat olaylarının meydana getirdiği özelliklere ve bilimsel değere sahip ve milli park esasları dahilinde korunan tabiat parçaları,

Tabiatı koruma alanı: Bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri ihtiva eden ve mutlak korunması gerekli olup sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçalarıdır.

1.1.1.1 Dünya'da Korunan Alanlar

Her ülkenin kendine özgü koşullarını yansıtan biyolojik, sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel özelliklere bağlı olarak, korunan alanlar ülkeden ülkeye birçok yönden önemli farklılıklar gösterebilmektedir. 1872 yılında ilan edilen Yellowstone Milli Parkı (Amerika) dünyadaki korunan alanların yasal anlamdaki ilk uygulaması olarak görülmektedir. Avrupa'da ilk milli park ise 1909 yılında İsveç'te kurulan ve 7700 ha. alana sahip olan Abisko Milli Parkı'dır (Kuvan, 2012). Geçmişten günümüze tüm ülkelerin korunan alanlarla ilgili yasal düzenlemelere gittiği ve ulusal korunan alanlar ağını genişletme

eğiliminde olduğu bilinmektedir.

Dünyadaki korunan alanlara ilişkin küresel anlamda politika ve programların oluşturulmasında özellikle Dünya Korunan Alanlar Komisyonu (WCPA) desteğiyle IUCN'in önderlik ettiği ve her 10 yılda bir düzenlenen "Milli Parklar ve Korunan Alanlar" kongrelerinin ayrı bir yeri bulunduğu bilinmektedir. Bu kongrelerin ilki 30 Haziran-7 Temmuz 1962 tarihlerinde Seattle (Washington)'da düzenlenmiştir. Sonuncusu ise 12-19 Kasım 2014 tarihlerinde Avustralya'nın Sidney kentinde gerçekleştirilmiştir.

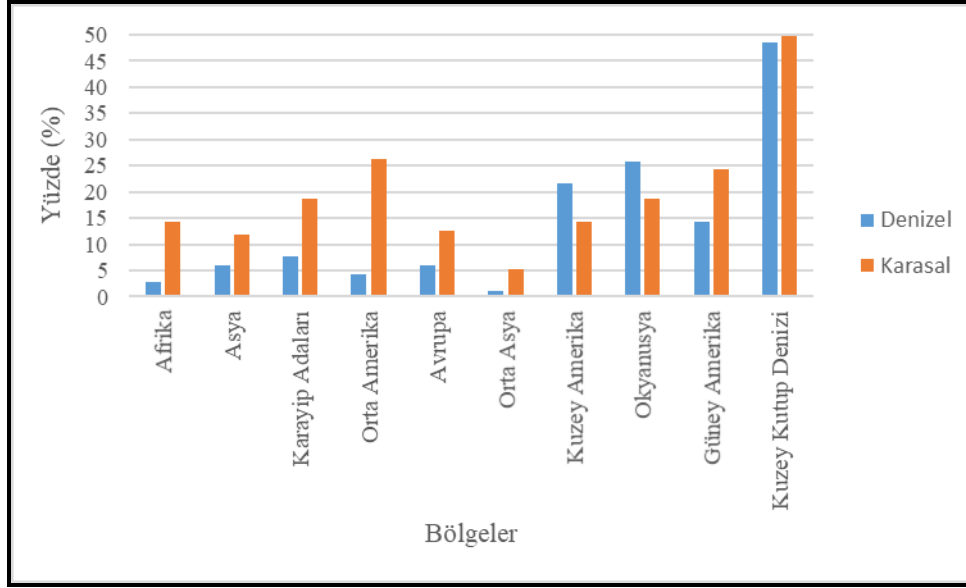
Farklı statülerin korunan alan sistemindeki karşılıklarını belirlemek, korunan alanların evrensel düzeydeki dağılımını ortaya koymak, ülke ve bölgeler arasında karşılaştırmalar yapmak üzere WCPA ve Dünya Koruma Denetim Merkezi (WCMC) tarafından ortaklaşa 1962 yılından bu yana Birleşmiş Milletler Korunan Alanlar Listesi (BMKAL) hazırlanmaktadır (Kuvan, 2012).

BM korunan alanlar 2018 yılı verilerine göre dünyada toplam 238.563 adet korunan alan 46.414.431 km² alanı kaplamaktadır (UNEP-WCMC, 2018). Toplamda karasal alanların (Antartika hariç) %14,87'si ve deniz alanlarının %7,27'si koruma altındadır. BM'in korunan alanlarla ilgili hazırladığı ilk listeden beri dünyadaki korunan alanların kayda değer bir artış gösterdiği dikkati çekmektedir (Tablo 1.3).

Tablo 1.3: 1962'den beri dünyadaki korunan alan ağındaki kümülatif artış (UNEP-WCMC, 2018).

Yıl	Alan sayısı	Toplam korunan alan (km ²)
1962	9.214	2.400.000
1972	16.394	4.100.000
1982	27.794	8.800.000
1992	48.388	12.300.000
2003	102.102	18.800.000
2014	209.429	32.868.673
2018	238.563	46.414.431

Bölgesel düzeyde korunan alanların kapladıkları karasal ve denizel alanların istatistiksel karşılaştırması farklılık göstermektedir. Bu anlamda Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (Convention on Biological Diversity-CBD)'ne taraf bölgelerdeki korunan alanların kapladığı karasal alanların yüzdesi ve denizel alanların yüzdesi Şekil 1.1'de gösterilmiştir. Kuzey Amerika, Okyanusya ve Kuzey Kutup Denizi geniş denizel korunan alanlara sahiptir.

Şekil 1.1: Dünyadaki korunan alanların kapladığı karasal ve denizel alanların yüzdesi (UNEP-WCMC, 2018).

Dünyadaki korunan alanların sayısı olarak %61,7'si Avrupa'da konumlanmıştır. Fakat bu korunan alanların kapladığı toplam alan dünyadaki korunan alanlar içinde %10'un altındadır. Buna karşılık Güney Amerika ve Okyanusya az sayıda korunan alana sahip olmalarına rağmen bu alanların kapladığı korunan alanlar geniş sahalar olduğundan neredeyse sırasıyla %14 ve %29'luk küresel korunan alan ağına sahip oldukları görülmektedir (Tablo 1.4).

Tablo 1.4: Dünyadaki korunan alan sayılarının yüzdesi ve korunan alanların kapladığı toplam alanların yüzdesi (UNEP-WCMC, 2018).

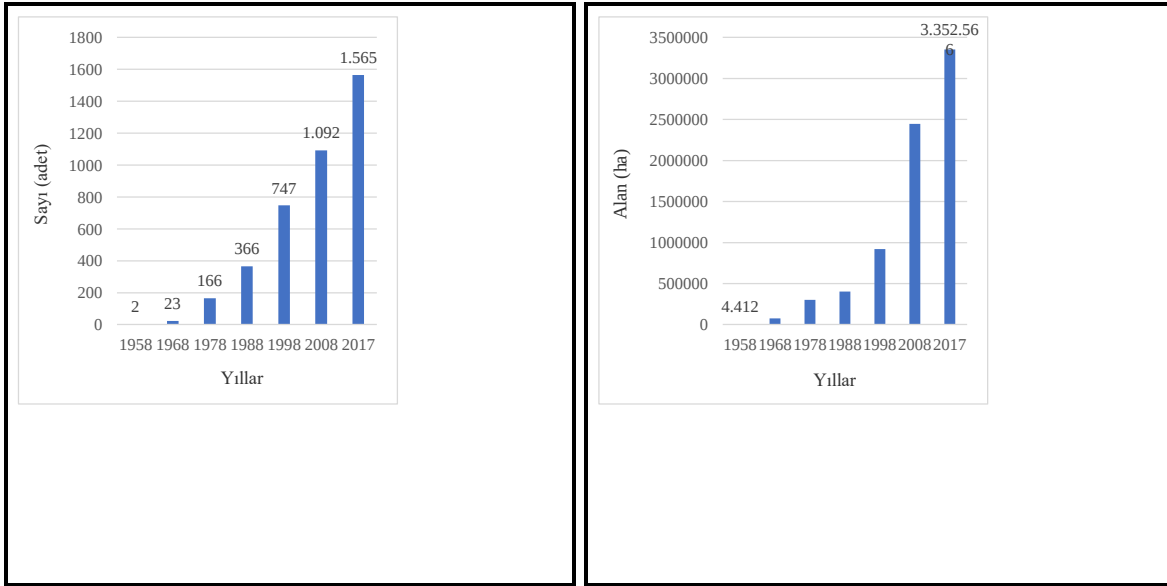
Ülke	Bölgelerdeki korunan alan sayılarının yüzdesi	Bölgelerdeki korunan alanların kapladığı toplam alanların yüzdesi
Afrika	3,5	10,8
Asya	6,2	9,7
Karayip Adaları	0,6	0,7
Orta Amerika	0,5	0,5
Avrupa	61,7	9,2
Orta Asya	0,3	0,7
Kuzey Amerika	17,8	17,8
Okyanusya	7,3	29,1
Güney Amerika	2	13,9
Kuzey Kutup Denizi	0,1	7,6
Toplam	100	100

1.1.1.2 Türkiye’de Korunan Alanlar

Türkiye’nin ormancılıkla ilgili çağdaş anlamda ilk kanunu 3116 sayılı Orman Kanunu’dur. Bu kanun ormanları nitelik bakımından muhafaza ormanları ve istihsal ormanları şeklinde ikiye ayırmıştır. Daha sonra 1956 yılında çıkarılan ve bu kanunu (3116 sayılı kanun) yürürlükten kaldıran 6831 sayılı Orman Kanunu ise ormanları nitelik itibariyle 3’e ayırmıştır. Bunlar muhafaza ormanları, istihsal (üretim) ormanları ve milli parklardır. 6831 sayılı Orman Kanunu’nun hemen akabinde 1958 yılında Yozgat Çamlığı Milli Parkı ilk korunan alan olarak ilan edilmiştir. Bu tarihten günümüze kadar Türkiye’de ilan edilen korunan alanların sayısı ve niceliğinde bir artış gözlemlendiği (Şekil 1.2) ve Türkiye’nin korunan alan ağını genişletme eğiliminde olduğu dikkati çekmektedir. Korunan alanların ülke yüzölçümüne oranı, 2006 yılında %4,99 iken 2012 yılında %7,24’e yükseldiği bildirilmiştir (Anonim, 2013). 2017 yılı sonu itibariyle bu oran neredeyse %10’a yaklaşmıştır (URL-3, 2018; URL-9, 2018). Hiç şüphesiz ki bu oranlara çakışan korunan alanların da dahil edildiği unutulmamalıdır.

Akesen (2005)’e göre, bir ülkedeki korunan alanların sayısal çokluğunun ülkenin bu alandaki gelişmişliğini gösteren temel ölçüt olabilmesi için, korunan alan olarak ayrılan alanların birtakım kriterlere sahip olması gerekmektedir. Bu kriterler; bu doğa şekillerinin

bilimsel temellere dayanan üstün nitelikli alanlar olması ve en uygun yönetim düzeyinde bulunması gerektiğidir. Yoksa nicel çokluğun bir şey ifade etmeyeceği ifade edilmektedir.

Şekil 1.2: Türkiye’de geçmişten günümüze korunan alan sayıları ve alanları (DKMP, 2017).

Türkiye’de “Korunan Alan” adı altında statü kazandırılmış sahalar ilgili bakanlıklara bağlı mevzuat çerçevesinde belirlenmektedir. Korunan alan statüsü kazanan bu sahalar için, orman rejimindeki ve diğer korunan alanlardaki yasal dayanakları oluşturan bazı kanunlar ve bu kanunlarla ilgili yönetmelikler ve diğer bazı yasal düzenlemelerin yanı sıra doğa korumayla ilgili uluslararası sözleşmeler de bulunmaktadır (Kuvan, 2012). Bahsi geçen belli başlı kanunlar şunlardır:

- 6831 sayılı Orman Kanunu
- 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu
- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
- 3621 sayılı Kıyı Kanunu
- 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu
- 2872 sayılı Çevre Kanunu
- 3194 sayılı İmar Kanunu
- 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu
- 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu.

Milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı ve tabiat anıtları orman rejiminde bulunduğundan bu alanlar aynı zamanda Türkiye’deki korunan orman alanları olarak da adlandırılabilir (Kuvan, 2012). Tablo 1.5’te görüldüğü gibi 2017 yılı verilerine göre Türkiye’de Milli Parklar Kanunu’na göre ayrılmış 42 adet milli park (845.814 ha.), 223 adet tabiat parkı (102.409 ha.), 30 adet tabiatı koruma alanı (46.794 ha.) ve 111 adet tabiat anıtı (7.206 ha.) bulunmaktadır (URL-3, 2018). Türkiye’deki milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı ve tabiat anıtlarının toplam alanı 1.002.223 hektar olup, bu miktar ülke yüzölçümünün %1,28’sine denk gelmektedir (Tablo 1.5). Milli Parklar Kanunu’nda yer almayan diğer önemli korunan alanlar ise yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları ile muhafaza ormanlarıdır. Türkiye’de 81 adet yaban hayatı geliştirme sahası bulunmakta olup, bu sahalar toplam 1.189.293 hektar alanı kaplamaktadır. Bu alanların bir bölümü orman rejimi dışında da olabilmektedir. Ayrıca Türkiye’de toplam alanı 251.519 hektar olan 55 adet de muhafaza ormanı bulunmaktadır.

Milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı, tabiat parkı ve yaban hayatı koruma ve geliştirme sahalarının yönetiminden Tarım ve Orman Bakanlığı’na bağlı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü sorumludur (URL-3, 2018). Muhafaza ormanlarının yönetiminden ise yine aynı bakanlığa bağlı Orman Genel Müdürlüğü sorumludur.

Türkiye’de sit alanları ve özel çevre koruma bölgeleri gibi orman rejimi dışında olan ve ormancılık örgütü dışındaki devlet kurumlarınca yönetilen korunan alanlar da mevcuttur. Bu alanlardan bazılarının tamamı veya bir bölümü orman sınırları içinde kalabildiği gibi birden fazla korunan alan statüsüne de aynı alan içinde rastlanabilmektedir (Kuvan, 2012). Bunlardan arkeolojik, kentsel ve tarihi sit alanları Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın sorumluluğunda olup Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından yönetilmektedir (URL-4, 2018).

Doğal sitler ve özel çevre koruma bölgeleri ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ana hizmet birimlerinden olan Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından yönetilmektedir (URL-9, 2018). Karasal ve denizel alanları kapsayan toplam 16 adet özel çevre koruma bölgesi bulunmakta olup, toplam alanı 2.458.749 hektar olan bu alanlar Türkiye toplam alanının yaklaşık %3,1’ini kaplamaktadır (URL-10, 2018). Uluslararası öneme sahip sulak alanlar, dünya miras alanları ve zümrüt ağı alanları gibi uluslararası statüde korunan alanlar da bulunmaktadır (Kuvan, 2012).

Tablo 1.5: Türkiye’deki korunan alan statüleri, sayıları ve alanları
(DKMP, 2017; URL-10, 2018).

Korunan Alanlar*	Sayısı (adet)	Alanı (ha)
Milli Park	42**	845.814
Tabiat Parkı	223***	102.409
Tabiatı Koruma Alanı	30	46.794
Tabiat Anıtı	111	7.206
Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	81	1.189.293
Ramsar Alanı	14	184.487
Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan	45	627.188
Mahalli Öneme Haiz Sulak Alan	8	1.657
Muhafaza Ormanı	55	251.519
TOPLAM	609	3.256.367
Özel Çevre Koruma (ÖÇK) Bölgesi	16	2.458.749
Doğal Sit	2.398	2.085.099
TOPLAM	2.414	4.543.848

*Bir korunan alanın birden fazla korunan alan statüsü taşıması çakışan koruma statülerine sebebiyet vermektedir.

** 2018 yılı itibarıyla bu sayı 44 olmuştur.

*** 2018 yılı itibarıyla bu sayı 229 olmuştur.

1.1.2 Çatışma

Bu bölümde çatışmanın tanımı, çatışma türleri ve çatışmanın aşamaları ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

1.1.2.1 Çatışmanın Tanımı

Çatışma sadece insana özgü bir olay olarak düşünülmemelidir. Tüm canlılar yaşamlarının devamı için çevreleriyle mücadele etmek ve gerekirse çatışmak zorundadır. Bir canlı organizma yaşamsal bir ihtiyacını gidermek istediği zaman, bir engelle karşılaştığında sıkıntı yaşamamanın yanı sıra gerginlik durumları ortaya çıkmaktadır. İnsanlar bakımından ise çatışma gerek fizyolojik ve gerekse sosyo-psikolojik ihtiyaçlarının tatminine engel olan sıkıntıların meydana getirdiği gerginlik halleridir (Eren, 2015). Karl Marx çatışma kuramını ortaya çıkaran düşünür olarak kabul edilmektedir. Toplumu uzlaşmaz bir yapı olarak değerlendiren Marx, çatışmayı da farklı çıkarları olan toplumsal gruplar arasındaki anlaşmazlık olarak ele almaktadır (Ertem Eray, 2016).